

AYT EDEBİYAT

EDEBÎ SANATLAR

Sözün Estetik Gücü ve Anlatım İncelikleri

BU FASİKÜLDE NELER VAR?

Temel Kavramlar ve Tanımlar
Ses ve Anlam Temelli Sanatlar
35 Adet Çözümlü Uygulama Sorusu
AYT Odaklı Derin Analizler
Murat Hoca'dan Altın Notlar

Hazırlayan: **Murat Vuranlar**

"Edebiyatı hisset, başarıyı yakala!"

EDEBİYAT SORU DENETİM KURULU

Gülser YEŞİLDAL - Türkçe Öğretmeni
Yalçın YEŞİLDAL - Türkçe Öğretmeni

<https://muratvuranlar.com/tyt-ayt/edebiyat>

© 2026 Murat Vuranlar. Tüm hakları saklıdır.

AYT Edebiyat: Edebi Sanatlar

Öğrenme Hedefi: Öğrenciler Türk edebiyatındaki başlıca edebi sanatları tanımlayabilir, örnekleri analiz edebilir ve metinlerde tanıyabilirler.

Başarı Kriterleri:

- Ses temelli sanatların (aliterasyon, asonans, kafiye, redif) farkını açıklayabilirim.
- Şiirlerde ses tekrarlarının ritme olan katkısını analiz edebilirim.

Edebi Sanat Nedir? Anlatımı daha etkili, canlı ve sanatsal kılmak amacıyla kelimelerin temel anlamları dışında kullanılmasına veya seslerin ritmik tekrarına denir. Amacı sözün etkisini artırmak ve estetik bir zevk uyandırmaktır.

1. Ses Bilgisi Temelli Edebi Sanatlar

Aliterasyon: Bir dizede veya cümlede aynı ünsüz (konson) seslerin tekrarlanmasıdır.

Örnek: "Eylülde melül oldu gönül soldu da lale..." (L sesleri)

Kendi Örneğiniz:

Asonans: Bir dizede veya cümlede aynı ünlü (vokal) seslerin tekrarlanmasıdır.

Örnek: "Ne yalanlarda var, ne yanardağlarda..." (E sesleri)

Kendi Örneğiniz:

Kafiye (Uyak) ve Redif:

- **Kafiye:** Dize sonlarında, görevleri farklı ses benzerliğidir.
- **Redif:** Dize sonlarında, yazılışı ve görevi aynı olan eklerin veya kelimelerin tekrarıdır.

Örnek:

Gönlümle oturdum da hüznümlendim o yerde (Redif: -de eki)

Sanki bir filizmiş gibi yeşerdi içimde

Bu sanatları içeren bir dize çifti yazınız ve işaretleyiniz:

|| Murat Hoca'dan Altın Notlar:
Dize sonlarında ses benzerliği kafiye, görev benzerliği rediftir. Karıştırma!

Hızlı Tekrar: Ne Hatırlıyoruz?

1. Dize sonlarında yazılışı ve görevi aynı olan ek veya kelime tekrarlarına ne denir?

- Kafiye
- Redif
- Aliterasyon
- Asonans
- Tunç Kafiye

2. Aşağıdakilerden hangisi sessiz (ünsüz) harflerin tekrarı ile oluşan sanattır?

- Asonans
- Aliterasyon
- Mübalağa
- Teşhis
- İstiare

Edebî Sanatlar: Karşılaştırmalı Analiz ve Uygulama

▣ **Murat Hoca'dan Altın Notlar:**
İstiare, benzetmenin 'tek tabanca' (tek ögesi) halidir. Unutma!

Karşılaştırma Tablosu: Benzer Sanatların Farkları

Sanat Türü	Teşbih vs. İstiare	Mecaz vs. Kinaye
Temel Fark	Teşbihte benzeyen ve benzetilen bir aradadır; istiarede sadece biri vardır.	Mecazda gerçek anlam tamamen dışlanır; kinayede gerçek anlam da kastedilebilir.
Anlam Katmanları	İstiare, teşbihin unsurlarından birini 'ödünç' olarak daha derin bir imge oluşturur.	Kinaye, hem gerçek hem mecaz anlama gelecek kapalı bir anlatım türüdür.

Uygulama: Beyitlerdeki Edebî Sanatları Belirleme

1. "Âşiyân-ı mürg-i dil zülf-i perişanındadır / Kande olsam ey peri gönlüm senin yanındadır" (Fuzuli)

Kullanılan Sanat(lar):

Açıklama:

2. "Gül hasretinle yollara tutsun kulağını / Nergis gibi kıyamete dek çeksin intizar" (Baki)

Kullanılan Sanat(lar):

Açıklama:

Öz-Açıklama

Şairin bir durumu 'düz anlatım' yerine edebî sanatlar kullanarak anlatması okuyucunun zihninde nasıl bir değişim yaratır? Yukarıdaki örneklerden birini seçerek açıklayınız.

Bölüm 4: Uygulama ve Değerlendirme

1. Kapsamlı Değerlendirme: Şiir Analizi

Aşağıdaki şiir parçalarında kullanılan edebi sanatları bulunuz ve bu sanatın dizeye kattığı anlamı açıklayınız.

Örnek A (Klasik Dönem):

"Can kafeste durmaz uçar,
Dünya bir han, konan göçer."

Edebi Sanat ve Açıklama:

Örnek B (Modern Dönem):

"Haliç'te bir vapur gülümsüyor,
Uykulu gözlerini açıyor İstanbul."

Edebi Sanat ve Açıklama:

2. Yaygın Hatalar: Analiz ve Düzeltme

Hata: Bir öğrenci "Güneş bize veda edip battı." cümlesinde *Teşbih (Benzetme)* sanatı olduğunu söylemiştir. Bu tespitteki hatayı açıklayarak doğrusunu yazınız.

▣ **Murat Hoca'dan Altın Notlar:**
Kişileştirme (teşhis) olan her yerde kapalı istiare vardır!

3. Transfer Görevi: Kendi Metnini Oluştur

Aşağıdaki kutucuğa "Fırtınalı Bir Gece" konulu kısa bir metin yazınız. Metninizde en az bir **Teşhis** ve bir **Mübalağa** sanatı kullanmaya dikkat ediniz.

4. Günün Finali: Kendi Şiirini Yaz

Bugün öğrendiğin sanatlardan en az ikisini (örneğin: Teşhis ve Tezat) kullanarak kısa bir beyit veya dörtlük yazınız. Hangi sanatları kullandığını yanına not düşmeyi unutma!

Edebi Sanatlar: Kısa Özet ve Anahtar Kavramlar

1. Ses Temelli Sanatlar

- **Aliterasyon:** Ünsüz (sessiz) harflerin tekrarı ile sağlanan ritim.
- **Asonans:** Ünlü (sesli) harflerin tekrarı.
- **Kafiye (Uyak):** Dize sonlarındaki farklı görevli ses benzerliği.
- **Redif:** Dize sonlarındaki aynı görevli ek veya kelime tekrarı.

2. Anlam Temelli Sanatlar

- **Teşbih (Benzetme):** Aralarında ilgi kurulan iki şeyden zayıf olanın güçlü olana benzetilmesi.
- **İstiare (Eğretileme):** Benzetmenin temel öğelerinden (benzeyen veya benzetilen) sadece biriyle yapılan sanat.
- **Teşhis (Kişileştirme):** İnsan dışı varlıklara insan özelliği verilmesi.
- **İntak (Konuşturma):** İnsan dışı varlıkların konuşturulması.
- **Mübalağa (Abartma):** Bir durumu olduğundan çok büyük veya küçük göstermek.
- **Tezat (Zıtlık):** Birbirine zıt kavramların bir arada kullanılması.
- **Kinaye:** Bir sözün hem gerçek hem mecaz anlama gelecek şekilde kullanılması (asıl kastedilen mecazdır).

Unutmayın! Edebi sanatlar sadece süs değildir; metnin duygusunu güçlendirmek, imge dünyasını zenginleştirmek ve anlatımı daha kalıcı kılmak için kullanılır.

▮ Murat Hoca'nın Altın Özeti:

Edebi sanatlar AYT edebiyat testinin kalbidir! Özellikle **Teşbih, İstiare ve Mecaz-ı Mürsel** arasındaki ince farkları çok iyi kavra. Her yıl bu konudan mutlaka soru gelir. Sanatları sadece ezberlemek yetmez; dizenin bağlamı içinde nasıl bir imge oluşturduğunu hissetmeye çalış. Başarılar dilerim!

1. Sanat-Tanım Eşleştirmesi

1. İnsan dışı varlıklara insan özelliği verme sanatına ne denir?

- a) Teşbih
- b) Teşhis
- c) Mübalağa
- d) Tezat
- e) Kinaye

2. \"Bir ah çeksem dağı taşı eritir, gözyaşım denizleri doldurur.\" cümlesindeki sanat hangisidir?

- a) Teşhis
- b) Mübalağa
- c) Tezat
- d) Telmih
- e) Tecahül-i Arif

2. Beyit ve Dize Analizi

3. \"Ateşten gömlek giymiş bir milletin ferdiyiz.\" dizesindeki sanat hangisidir?

- a) Teşbih (Benzetme)
- b) İstiare (Eğretileme)
- c) Tezat (Zıtlık)
- d) Kinaye
- e) Teşhis (Kişileştirme)

4. \"Karlı dağların başında salkım salkım bulutlar ağlar.\" dizesindeki sanat hangisidir?

- a) Teşhis (Kişileştirme)
- b) İntak (Konuşturma)
- c) Mübalağa (Abartma)
- d) Telmih (Hatırlatma)
- e) Hüsn-i Talil (Güzel Nedene Bağlama)

5. \"Gül hasretinle yollara tutsun kulağını.\" dizesindeki sanat hangisidir?

- a) Teşhis (Kişileştirme)
- b) Hüsn-i Talil (Güzel Nedene Bağlama)
- c) Tecahül-i Arif (Bilmezlikten Gelme)
- d) Tariz (İğneleme)
- e) Mecaz-ı Mürsel (Ad Aktarması)

3. Karışık Uygulama Soruları

6. Aşağıdakilerin hangisinde \"Telmih\" (hatırlatma) sanatı vardır?

- a) Gökyüzü ağılıyor halime.
- b) Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor Tevhid'i / Bedr'in arslanları ancak bu kadar şanlı idi.
- c) Gül gül dedi bülbül güle.
- d) Bir ah çeksem dağı taşı eritir.
- e) Kalbim bir çiçek gibi açtı.

▣ **Murat Hoca'dan Altın Notlar:**
Mübalağa, bir şeyi sadece devleştirmek değil, karınca kadar küçültmektir.

İleri Seviye Edebî Sanatlar

1. Kavramlar ve Örnekler

• **Telmih (Hatırlatma):** Herkesçe bilinen geçmişteki bir olaya, ünlü bir kişiye veya inanişâ işaret etme sanatıdır.

Örnek: "Ne büyüsun ki kanın kurtarıyor Tevhid'i / Bedr'in arslanları ancak bu kadar şanlı idi." (Bedir Savaşı'na atıf)

• **Tecahül-i Arif (Bilmezlikten Gelme):** Bildiği bir durumu, bir nükte yapmak veya etkileyiciliği artırmak amacıyla bilmiyormuş gibi anlatmaktır.

Örnek: "Şakaklarıma kar mı yağdı ne var? / Benim mi Allahım bu çizgili yüz?"

• **Hüsn-i Talil (Güzel Nedene Bağlama):** Bir doğa olayını veya durumu, kendi gerçek sebebi dışında, hayali ve güzel bir sebebe bağlamaktır.

Örnek: "Güzel şeyler düşünelim diye / Yemyeşil oluvermiş ağaçlar."

• **İrsal-i Mesel (Atasözü Kullanma):** Şiirde düşünceyi pekiştirmek için atasözü veya özlü sözlere yer vermektir.

Örnek: "Balık baştan kokar bunu bilmemek / Seyrani gafilin ahmaklığından."

2. Sanat Analizi ve Uygulama

▣ **Murat Hoca'dan Altın Notlar:**
Hüsn-i Talil'de sebep mutlaka 'hayali' ve 'güzel' olmalıdır.

Soru A: "Gökyüzünün başka rengi de varmış / Geç fark ettim taşın sert olduğunu." (Cahit Sıtkı Tarancı)
Yukarıdaki dizelerde hangi edebî sanat ağır basmaktadır? Şair bu yolla neyi amaçlamış olabilir?

Soru B: "Sen gittin yaslara büründü cihan / Soluyor dallarda gül senin için."
Bu beyitteki **Hüsn-i Talil** sanatını açıklayınız. Doğal olan durum nedir, bağlanan sebep nedir?

▣ **Ayirt Etme İpucu:** Eğer dizede "soru soruluyor" ama cevap zaten belliyse *Tecahül-i Arif*; dizede Ferhat, Şirin, Yusuf gibi isimler geçiyorsa *Telmih*; "çünkü, diye, için" gibi edatlar mantıksal olmayan bir gerekçe sunuyorsa *Hüsn-i Talil* arayınız.

Murat Hoca Çözüyor - Bölüm 1

1. "Bin atlı akınlarda çocuklar gibi şendik / Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik" dizelerindeki en belirgin söz sanatı hangisidir?

- a) Teşbih
- b) İstiare
- c) Teşhis
- d) Mübalağa
- e) Tezat

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Burada "çocuklar gibi" ve "dev gibi" ifadeleriyle benzetme yapılmıştır. "Gibi" edatı teşbihin (benzetmenin) en önemli ipucudur. **Cevap: A**

2. "Besbelli her saat artar kederi / Belini büküyor bu dertli ağacın" dizelerinde hangi edebi sanat kullanılmıştır?

- a) Teşhis (Kişileştirme)
- b) İntak (Konuşturma)
- c) Hüsn-i Talil
- d) Telmih
- e) Teşbih (Benzetme)

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Ağacın "kederlenmesi" ve "dertli" olması insana ait özelliklerin doğaya aktarılmasıdır. Bu sanata teşhis (kişileştirme) diyoruz. **Cevap: A**

3. "Âlemde gündüz gönlüme işkence / Bence bayramdır sadece gece" beytindeki temel sanat hangisidir?

- a) Tezat
- b) Teşbih
- c) Kinaye
- d) Mübalağa
- e) İstiare

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Gündüz-gece ve işkence-bayram kelimeleri karşıt durumları ifade eder. Zıt kavramların bir arada kullanılması tezat sanatıdır. **Cevap: A**

4. "Sabahtan uğradım ben bir güzele / Güzel ağlar, gül ağlar, bülbül ağlar" dizelerinde ağlama sebebinin güzele bağlanması hangi sanattır?

- a) Hüsn-i Talil
- b) Tecahül-i Arif
- c) Kinaye
- d) İstiare
- e) Teşhis

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Doğal bir olayın (veya durumun) gerçek sebebi dışında daha güzel veya hayali bir sebebe bağlanmasına hüsn-i talil denir. **Cevap: A**

5. "Gökyüzü kapkara, bulutlar ağlıyor / Sanki bugün ayrılık var, dünya kararıyor" dizelerindeki temel sanatlar hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- a) Teşhis - Teşbih
- b) Mübalağa - Tezat
- c) Telmih - İntak
- d) Tariz - Kinaye
- e) Teşbih - Tezat

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Bulutların ağlaması kişileştirme (teşhis), ayrılığın gelmesiyle dünyanın kararmasının benzetilmesi (sanki edatıyla) teşbihtir. **Cevap: A**

Murat Hoca Çözüyor - Bölüm 2

6. \ "Mecliste arif ol kelâmı dinle / El iki söylerse sen birin söyle" dizelerindeki temel sanat hangisidir?

- a) Telmih
- b) İrsal-i Mesel
- c) Teşbih
- d) Kinaye
- e) Teşhis

¶ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Şair burada bir atasözü veya özlü sözü (az konuşup çok dinlemek) şiire dahil etmiştir. Atasözü kullanma sanatına İrsal-i Mesel denir. **Cevap: B**

7. \ "Mermerlerin nabzında hâlâ çarpar o nabız" dizesinde görülen söz sanatı hangisidir?

- a) Tezat
- b) İntak
- c) Teşhis
- d) Mübalağa
- e) İstiare

¶ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Mermere (cansız varlığa) nabız ve kalp atışı gibi insani özellikler yüklenmiştir. Bu kişileştirme, yani teşhis sanatıdır. **Cevap: C**

8. \ "Bulutlar benim için mi ağlıyor bu akşam?" dizesinde şairin bildiği bir şeyi soru sorarak anlatması hangi sanattır?

- a) Mübalağa
- b) Tecahül-i Arif
- c) Tezat
- d) Hüsn-i Talil
- e) İntak

¶ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Yağmurun yağma nedenini biliyor olsa da nükte yapmak için soru sormuş. Bu 'bilmezlikten gelme' yani Tecahül-i Arif sanatıdır. **Cevap: B**

9. "Bir gün dolu dizgin boşanan atlarımızla / Yerden yedi kat Arş'a kanatlandık o hızla" dizelerindeki temel sanat hangisidir?

- a) Teşhis
- b) Teşbih
- c) Mübalağa
- d) Tezat
- e) Telmih

¶ **Murat Hoca'nın Çözümü:** "Yerden yedi kat Arş'a kanatlandık" ifadesi hızı anlatmak için aşırı bir abartma içerir. Bu yüzden Mübalağa sanatıdır. **Cevap: C**

10. "Ateşten gömlek" tamlamasında hangi sanatın (eğretileme yoluyla) örneği vardır?

- a) Tezat
- b) Teşbih
- c) İntak
- d) Kinaye
- e) Telmih

¶ **Murat Hoca'nın Çözümü:** "Ateşten gömlek" ifadesinde zorluklar, sıkıntılar yakıcı bir nesneye benzetilmiş ancak benzetilen söylenmemiştir (Açık İstiare). **Cevap: B**

Murat Hoca Çözüyor - Bölüm 3

11. "Sarkacın her gidiş gelişi bir ömür törpüsü / Zaman tükeniyor, durmuyor bu nehrin akışı" dizelerindeki temel sanat hangisidir?

- a) Teşhis
- b) Kinaye
- c) Teşbih
- d) Tezat
- e) İstiare

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Zamanın geçişi bir "ömür törpüsü"ne ve "nehirin akışı"na benzetilmiştir. Benzetme öğeleri bir aradadır. **Cevap: C**

12. "Ağlarım hatıra geldikçe gülüştüklerimiz / Bir zamanlar ne mesuttuk, şimdi ise kimsesiz" dizelerindeki karşıtlık hangi sanatla sağlanmıştır?

- a) Telmih
- b) Tezat
- c) Kinaye
- d) Mübalağa
- e) Teşhis

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** "Ağlamak" ve "gülüşmek" zıt kavramlardır. Birbirine zıt durumların bir dizede kullanılması Tezat sanatıdır. **Cevap: B**

13. "Ey bu topraklar için toprağa düşmüş asker / Gökten ecdat inerek öpse o pak alını değer" beytinde askerin vefatının dolaylı anlatımı hangi sanattır?

- a) Mecaz-ı Mürsel
- b) İstiare
- c) Teşbih
- d) Kinaye
- e) Teşhis

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** "Toprağa düşmek" ölmek yerine kullanılmış bir mecazdır; aynı zamanda gerçek anlamı da kastedilebildiği için Kinaye sanatı da vardır ancak temel anlatım derinliği İstiare ile pekiştirilmiştir. **Cevap: B**

14. "Bir ah çeksem dağı taşı eritir / Gözyaşım dökülse denizleri kurutur" dizelerindeki en belirgin sanat hangisidir?

- a) Teşhis
- b) İntak
- c) Mübalağa
- d) Hüsn-i Talil
- e) Teşbih

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Ah çekmenin dağı eritmesi veya gözyaşının denizi kurutması gerçeküstü bir abartmadır. Bu sanata Mübalağa denir. **Cevap: C**

15. "Gül yüzlü sevdiğim kapıdan geçer / Bahar geldi sanır gören çiçekler" dizesinde sevgilinin yüzü neye benzetilmiştir?

- a) Teşbih
- b) İstiare
- c) Teşhis
- d) İntak
- e) Kinaye

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** "Gül yüzlü" ifadesinde yüz güle benzetilmiştir. Benzetilen ve benzeyen bir arada olduğu için bu bir Teşbih (benzetme) sanatıdır. **Cevap: A**

Murat Hoca Çözüyor - Bölüm 4

16. "Zihnim bu şehirden, bu devirden çok uzakta / Tanburi Cemil Bey çalıyor eski plakta" dizelerindeki en belirgin sanat hangisidir?

- a) Teşhis (Kişileştirme)
- b) İrsal-i Mesel
- c) Telmih (Hatırlatma)
- d) Kinaye
- e) Tezat

■ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Tanburi Cemil Bey gibi ünlü bir sanatçıya ve onun icrasına atıfta bulunulduğu için bu bir Telmih sanatıdır. **Cevap: C**

17. "Ecel kovalarken yolcusunu / Sular çekiliyor, kuşlar susuyor" dizelerinde sulara ve kuşlara yüklenen anlam hangi sanattır?

- a) Mübalağa
- b) Tecahül-i Arif
- c) Teşhis (Kişileştirme)
- d) İntak
- e) Tariz

■ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Kuşların "susması" ve suların durumunun bir duyguyla ilişkilendirilmesi doğaya insan özelliği vermektir. **Cevap: C**

18. "Ağlarım hatıra geldikçe gülüştüklerimiz" dizesinde olduğu gibi "Sevmek bir ömür, sensizlik bir ölüm" ifadesindeki sanat hangisidir?

- a) Teşbih
- b) Tezat (Zıtlık)
- c) İstiare
- d) Kinaye
- e) Telmih

■ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Sevmek-Ölüm (veya yaşam/ölüm çağrışımı) zıt durumları bir araya getirdiği için Tezat sanatıdır. **Cevap: B**

19. "Derdimi döksem ben Karadeniz'e / Karadeniz dolar, taşar her gece" dizelerindeki temel sanat hangisidir?

- a) Telmih
- b) Tecahül-i Arif
- c) Mübalağa (Abartma)
- d) İntak
- e) Kinaye

■ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Derdin Karadeniz'i doldurup taşıması mümkün olmayan bir durumdur, duyguyu güçlendirmek için abartılmıştır. Cevap: **Mübalağa** (Seçeneklerde olmadığı için soru düzeltilmeli veya mübalağa eklenmeli - Ancak mevcut seçeneklerde en yakın duran duygusal yoğunluktur. Mübalağa seçeneği ekleyelim).

20. "Gözlerime çökerken bir ağır duman / Hayal meyal seçilen bir ada gibisin" dizesindeki temel sanat hangisidir?

- a) Teşhis
- b) Teşbih
- c) Kinaye
- d) Tezat
- e) Telmih

■ **Murat Hoca'nın Çözümü:** "Ada gibisin" ifadesiyle sevgili bir adaya benzetilmiştir. "Gibi" edatı teşbihin habercisidir. **Cevap: B**

Murat Hoca Çözüyor - Bölüm 5

21. \ "Sabahtan uğradım ben bir fidana / Fidan boyun bükmüş, yaşlar gözünde \ " dizesinde fidanın ağlaması ve boyun bükmesi hangi sanattır?

- a) Teşbih
- b) İstiare (Eğretileme)
- c) Teşhis
- d) İntak
- e) Tezat

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** İnsan dışı bir varlığa (fidan) insani özellik verilmiştir. Bu bir kişileştirme, yani teşhis sanatıdır. **Cevap: C**

22. \ "Sen gülünce güller açar, bülbüller susar / Güneş bile utanır da buluta saklanır \ " dizelerindeki sebep-sonuç ilişkisi hangi sanattır?

- a) Telmih
- b) Tariz
- c) Hüsn-i Talil
- d) Tecahül-i Arif
- e) Tezat

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Doğal olayların sevgilinin gülüşüne bağlanması, daha güzel bir nedene bağlama sanatı olan Hüsn-i Talil'dir. **Cevap: C**

23. \ "Dünya bir han, konan göçer / Can kuşu kafesten bir gün uçar \ " dizelerindeki dünya ve can için yapılan sanatlar hangisidir?

- a) Teşbih
- b) Kinaye
- c) İstiare
- d) Teşhis
- e) İntak

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Dünyanın bir hana, canın bir kuşa benzetilmesi teşbih sanatıdır. Benzetme öğeleri tamdır. **Cevap: A**

▣ AYT Köşesi: Divan Şiiri Derin Analiz

Beyit:

"Sular hep aktı gitti, dertli bülbül sustu kaldı,
Gülün aşkıyla yanan kalbi, bir kuru dalda kaldı."

Yukarıdaki modernleştirilmiş beyitte hangi edebî sanatlar (Teşhis, Hüsn-i Talil, Teşbih) iç içe kullanılmıştır? Açıklayarak yazınız.

\ "Gül yağı ellerine bulaşmış sevgilinin / Güller ağlar ayrılığın derin derdinden \ " beytindeki temel sanat nedir?

- a) Teşbih
- b) İstiare
- c) Teşhis
- d) Mübalağa
- e) Tezat

Murat Hoca Çözüyor - Bölüm 6

24. "Gülmek her zaman mutluluk değildir / Bazen en büyük hüznler bir tebessümde gizlidir" dizelerindeki temel sanat hangisidir?

- a) Tezat
- b) Teşbih
- c) Kinaye
- d) Mübalağa
- e) İstiare

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** "Gülmek" ve "hüzün" kavramları arasındaki karşıtlık vurgulanmıştır. Zıt duyguların bir arada kullanılması tezat sanatıdır. **Cevap: A**

25. "Dal bir gün dedi ki tomurcuğuna: / İçimde bir derin sızı var sana" dizelerindeki en belirgin sanat hangisidir?

- a) Teşhis
- b) İntak
- c) Telmih
- d) Hüsn-i Talil
- e) Teşbih

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Dalın konuşması "İntak" sanatıdır. Her intak (konuşurma) aynı zamanda bir teşhistir (kişileştirme) ancak doğrudan konuşma varsa cevap intak olur. **Cevap: B**

26. "Ankara, bu acı haberle yasa boğuldu / Sokaklar sessiz, bayraklar yarıya indi" dizelerindeki "Ankara" sözcüğündeki sanat hangisidir?

- a) Mecaz-ı Mürsel
- b) Kinaye
- c) İstiare
- d) Teşbih
- e) Tezat

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** "Ankara" derken kastedilen şehir değil, orada yaşayan halktır. Yer-insan ilişkisiyle yapılan bu benzetme dışı aktarmaya Mecaz-ı Mürsel (Ad Aktarması) denir. **Cevap: A**

27. "Vefasız aslıya benzetti beni / Kerem gibi yandım aşkın narına" dizelerinde geçen kişi isimleri hangi sanatı simgeler?

- a) Teşhis
- b) Mübalağa
- c) Telmih
- d) İntak
- e) Tezat

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Kerem ile Aslı hikayesine gönderme yapılmıştır. Bilinen bir olaya veya kişiye atıfta bulunmaya Telmih (Hatırlatma) denir. **Cevap: C**

28. "Bu ne kudret ki elifbayı okur ezberden / Bir çocuktur ki doksan yaşında ancak var" dizelerindeki iğneleyici anlatım hangi sanattır?

- a) Tariz
- b) Kinaye
- c) Teşhis
- d) Teşbih
- e) Telmih

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Bir durumu alaycı bir dille tam tersini kastedecek şekilde iğnelemeye Tariz (iğneleme) denir. **Cevap: A**

Murat Hoca Çözüyor - Bölüm 7

29. \ "Şakaklarıma kar mı yağdı ne var? / Benim mi Allahım bu çizgili yüz? \ " dizelerinde şairin yaşlandığını bildiği halde sorması hangi sanattır?

- a) Tecahül-i Arif (Bilmezlikten Gelme)
- b) Hüsn-i Talil (Güzel Nedene Bağlama)
- c) Telmih (Hatırlatma)
- d) Tezat (Zıtlık)
- e) Teşbih (Benzetme)

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Şair, aynaya baktığında gördüğü beyaz saçları (kar) ve kırışıklıkları (çizgiler) tanımıyor gibi yaparak soru soruyor. Bu bilmezlikten gelme yani Tecahül-i Arif'tir. **Cevap: A**

30. \ "Yüce dağların başında salkım salkım olan bulut / Saçın çözüp benim için yaşın yaşın ağlar mısın? \ " dizelerinde buluta yüklenen özellik hangi sanattır?

- a) İstiare
- b) Kinaye
- c) Teşbih (Benzetme)
- d) Teşhis (Kişileştirme)
- e) İntak (Konuşturma)

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Bulutun \ "saçını çözmesi\ " ve \ "ağlaması\ " insani özelliklerin doğaya aktarılmasıdır. Bu bir kişileştirme, yani teşhis sanatıdır. **Cevap: D**

31. \ "Bir ah çeksem dağı taşı eritir / Gözyaşım dökülse denizleri kurutur \ " dizelerindeki temel sanat hangisidir?

- a) Telmih
- b) Mübalağa (Abartma)
- c) Tecahül-i Arif
- d) Teşbih
- e) Tariz

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Bir ah ile dağın erimesi veya gözyaşıyla denizin kuruması imkansız bir abartmadır. Bu sanat Mübalağa'dır. **Cevap: B**

32. \ "Gülüm şöyle bir bakıp geçerken / Bahar geldi sanır gören çiçekler \ " dizesinde sevgili neye benzetilmiştir? (Gülüm ifadesiyle)

- a) Teşbih-i Belîğ (Güzel Benzetme)
- b) Kapalı İstiare
- c) Açık İstiare
- d) Teşhis
- e) Tezat

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Sevgiliye \ "gülüm\ " diye hitap edilmiştir. Sevgili (benzeyen) söylenmemiş, gül (benzetilen) söylenmiştir. Bu bir Açık İstiare'dir. **Cevap: C**

33. \ "Ağlarım hatıra geldikçe gülüştüklerimiz \ " dizesindeki temel sanat hangisidir?

- a) Teşbih
- b) Kinaye
- c) Tezat (Zıtlık)
- d) Mübalağa
- e) Hüsn-i Talil

▣ **Murat Hoca'nın Çözümü:** \ "Ağlamak\ " ve \ "gülmek\ " zıt kavramlardır. Bu iki durumun bir arada kullanılması Tezat sanatıdır. **Cevap: C**

Murat Hoca Çözüyor - Bölüm 8

34. "Ölüm indirmede gökler, ölü püskürmede yer / O ne müthiş tipidir, savrulur enkaz-ı beşer" dizelerindeki temel sanat hangisidir?

- a) Teşhis
- b) Tezat (Zıtlık)
- c) Mübalağa (Abartma)
- d) Telmih (Hatırlatma)
- e) Kinaye

¶ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Göklerin ölüm indirmesi ve yerin ölü püskürmesi ifadeleri savaşın şiddetini anlatmak için yapılmış çok güçlü bir abartmadır. Bu yüzden Mübalağa sanatıdır. **Cevap: C**

35. "Gözlerin bir deniz, bakışların bir fırtına / Kalbim ise o denizde küçük bir sandal" dizelerindeki temel sanat hangisidir?

- a) Teşbih (Benzetme)
- b) İstiare (Eğretileme) village
- c) Teşhis (Kişileştirme)
- d) Tezat (Zıtlık) village
- e) İntak (Konuşurma) village

¶ **Murat Hoca'nın Çözümü:** Gözler denize, bakışlar fırtınaya, kalp ise sandala benzetilmiştir. Benzetme öğeleri (benzeyen ve benzetilen) bir arada verildiği için Teşbih sanatıdır. **Cevap: A**

¶ AYT Uygulama: Sanat Eşleştirme Maratonu

1. "Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak!" dizesinde bayrağın sönmeyecek bir ışığa benzetilmesi ancak benzetilenin söylenmemesi hangi sanattır?

- a) Telmih
- b) Tecahül-i Arif
- c) Kinaye
- d) İrsal-i Mesel
- e) İstiare

2. "Balık baştan kokar bunu bilmemek / Seyrani gafilin ahmaklığından" dizelerinde hangi sanat ağır basmaktadır?

- a) Tezat
- b) Tariz
- c) Mecaz-ı Mürsel
- d) İstiare
- e) İrsal-i Mesel

3. "Gözleri gökyüzü, gülüşü güneş çocuk" tamlamasında hangi sanat vardır?

- a) Mübalağa
- b) Teşbih-i Belig
- c) Hüsn-i Talil
- d) Teşhis
- e) Tezat

Yaratıcı Görev: "Zaman" kavramını kullanarak içinde hem **Kişileştirme (Teşhis)** hem de **Zıtlık (Tezat)** bulunan orijinal bir dize yazınız.

¶ Günün İlhamı

"Zorluklar, başarının değerini artıran süslerdir."
Çalışmaya devam, AYT'yi birlikte fethedeceğiz!

¶ AYT Altın İpucu

Divan edebiyatında sanatların iç içe geçtiğini unutma. Bir dizede birden fazla sanat olabilir; en belirgin olanı bulmaya odaklan!